

Redacția

și

Administrația

Cluj Reg. Maria 14
TELEFON 124Anunțurile se pri-
mesc după tarif.Librăria Anca
Cluj, Piața Unirii 32.

CLUJUL

ROMANESC

Abonament:

Pe un an Lei 160.—
Pe 1/2 an " 80.—
Pe 1/4 an " 40.—
Pentru Străinătate:
Pe un an Lei 320.—
Pe 1/2 an " 160.—
Pe 1/4 an " 80.—Pentru America
Pe un an 2 dolariManuscrisele
nu se înapoiază.

Director-Proprietar: Alexandru Anca.

ZIAR INDEPENDENT

Un exemplar 3 Lei.

Ardealul și credința lui

— Jubileul de 200 ani al ordului piarist din Cluj. —

Cronicarii spun, că Ardealul din trecut a fost țara unor frământări seculare și teatrul unor fapte groaznice. Istoria Ardealului este în miniatură istoria culturii omenirii. Ardealul din trecut a fost țara științei, a artei și a libertăților. Și pentru libertatea și cultura Ardealului a curs mult sânge. Mă gândesc la invazia hoardelor barbare. Imi vin în minte faptele reformaților contra catolicilor, cari în secolul al XVII-lea făceau o adevărată luptă de expurare confesională... Exilul catolicilor era la ordinea zilei. Calvinii era să ne confiste și legea noastră strămoșească și să ne ontopească. Principii calvini cu gândul ascuns de convertire au ters slovele cirile din bisericile noastre din deal și au înlocuit literele latine în biserică română. Și biserica română pe cele vremuri era întreagă ortodoxă și nedespărțită. În urma tentelor dușmane de convertire a cetenii noastre ortodoxe și huiduite parte dintre Românii Ardealului unesc cu Roma la anul 1700. Prin trecerea la unire se face primul pas gigantic spre luminarea descătușarea din robia întunecului a poporului român. Pentru românii oproșiți, sărăciți și întunecați se deschid porțile Romei și peele catolice din Ardeal, în cari iobagilor români se trezesc din morfeala lor seculară și îi vrăște mai ales conștiința obârșiei noastre latine. Bărbații luminați școlile Romei duc flacăra științei și a conștiinței naționale în toate colțurile românești și în Muntenia și în Moldova. Ce noapte lăncă era pe vremuri. În bezna mare și în lipsa școlilor românești lângă școlile din Blaj mai ales școlile piariștilor din Cluj face ecuația mai multor tineri români, cari ca iobagi se avântă spre orizonturi noi de știință și cultură. Jubileul de 200 de ani al ordului piariștilor din Cluj astfel are importanța sa istorică și pentru noi românii din Ardeal. În liceul acesta pe vremuri studiau mai mulți români decât unguri. Eroul nostru Avram Iancu, apoi George Barițiu, Ioan Maiorescu, Alexandru Papiu Ilarian, Micaș Florian, Ion Pumnul și alți bărbați disși, — episcopi chiar —, întreburile acestui liceu și-au făcut ecuația.

Ca un prinos de recunoștință de acest liceu ilustru din trecut aștern și eu aceste șire pe care le-am pus în numele meu cât și în numele mai multor colegi de ai mei din liceu, slăvind menirea istorică a acestui institut în trecut, acei focari de educație adevărată și cultură creștină.

Francezul Tocqueville pronunță o dogmă cardinală: „Cultura se face prin religie. Numai respectarea legilor dumnezeiești conduce pe om la libertate. Intre ceriu și între pământ, între Dumnezeu și între popor există o legătură indisolubilă. Ori ce făclie am aprinde și orice spațiu ne-ar lumina ea, totdeauna zărea noastră va rămânea inconjuraată de o adâncă noapte“.

Și într-o adevăr facla eternă și lumina vecinică, care luminează și în noaptea cea mai neagră și fatală, este numai evanghelia lui Christ: Credința noastră în marele Dumnezeu!...

Doar Bismark însuși zicea: „Luați-mi credința în Dumnezeu și mi-ați luat patria și mi-ați nimicit și vatra părințească și sufletul!“

Și mă gândesc azi cu suflet îndurerat la frământările confesionale și sarbede dintre noi... Istoria Ardealului și luptele fratricide din secolul XVII se repetă azi din nou. Lupta de astădată se dă între Români și nu Unguri. Fără vrerea noastră și a masselor din popor ne-aflăm azi în pragul izbucnirii în Ardeal al unui „Kulturkampf“... pe moarte și pe viață. Și Ardealul mândru și frumos de odinioară va îmbrăca iarăși haină cernită și va fi teatrul unor lupte sterile și fără de nici-un folos pentru neamul românesc... și pentru cultura și progresul nostru... și al omenirii...

Politica și-a vîrit botul și-n biserică...

Cluj, la 17 Oct. 1924.

Dr. Ion Giurgiu
advocat, fost deputat.

Sătmarul pustiu

Două zile din săptămâna aceasta, orașul nostru a fost pustiu.

Elementul care deține comerțul a avut sărbători. Nu a avut creștinul de unde-și cumpăra nimic. Tutunul a lipsit cu desăvârșire. Este regretabil însă faptul că conlocuitorii noștri evrei cari la Paștele și Crăciunul românesc țin magazinele deschise toată ziua, n'au găsit de cuvîntă să deschidă o oră pe zi debitele când omul ar fi putut să-și târgue cele necesare. Cel mai greu au dus-o cei ce urmau să preschimbe polițele la bănci, fiindcă n'au găsit de unde le cumpăra. Era o adevărată zăpăceală pe capul lor iar, concetățenii noștri rădeau mîngăindu-se că fără ei nu se poate trăi!

Așa se întâmplă însă numai în acest oraș unde unii dintre șefii autorităților în loc să stăruie ca debitele de tutun să fie încredințate invalizilor și văduvelor de război au fost date negustorilor speculanți de altă naționalitate. Aceștia ar trebui blestemați...

(Din Satu-Mare).

Pentru „Unirea“ din Blaj

Deși deviza noastră este de a nu intra în polemică cu confracții noștri dela alte ziare, totuși limbajul violent pe care ziarul „Unirea“ îl întrebuințează contra noastră, ne silește de a trece peste acest percept, și să-i răspundem așa cum știm noi răspunde celor ce să joacă cu cinstea și interesele altora.

Mai'nainte de toate linia noastră de conduită este bine fixată.

Ca ziar independent nu putem lua apărarea bisericii greco-catolice contra celei ortodoxe și vice-versa, deoarece interesele generale ale țării în actualele împrejurări reclamă cea mai deplină pace și liniște.

În altă ordine de idei avem noi cu cine ne răfuim, când țara întreagă este plină de plaga sectelor pocăiților, iar luda comunistă lucrează cu tot zelul și ardoarea, pentru distrugerea religiei și credinței noastre strămoșești.

Dacă însă „Unirea“ este dornică de răfuială cu noi, apoi poate fi sigură căci nu-i vom rămânea datori nici cu o iotă.

Atât de-o camdată.

H.

Teatrale.

Premiera Oedip-Rege

Săptămâna aceasta Teatrul Național ne-a înfățișat una dintre cele mai vestite piese clasice, puternica tragedie a marelui autor elin Sofocle: „Oedip-Rege“. Traducerea în versuri se datorește dlui E. Th. Aslan. Cunoaștem cu toții caracteristica versului elin greoi în ritm și măsură, deci reclamă adevărați interpreți talentați și măestrii, cari să poată satisface cerințelor unei astfel de piese. De asta însă nu ne temem, căci între elementele dramei noastre nu vom găsi nici unul, care să fie neindestulitor în joc și predare. Aceasta a avut-o în vedere însuși dl director, când a ales această tragedie antică. Nu ne îndoiam deci că reușita îi va fi mai puțin indestulitoare, decât a celorlalte premiere de până acum.

Dl Z. Bârsan cu talentul său mare a reușit să prezinte fidel pe Oedip în toate scenele, dar mai ales în actul ultim — după descoperirea groaznicului adevăr, de a fi fost zadarnică orice luptă omenească pentru încurajarea destinului — a stărnit admirații nestăruite prin finuta corectă și sigură ce a avut la despărțirea de copiii săi și de pompa ce îl încunjura mai'nainte cu câteva clipe.

Dna Ignătescu-Dobrescu în locașta a dovedit din nou puterile unei mari tragediane talentată.

În restul rolurilor dnii Psata, Dimitriu, Șerban, Popovici, Bănuț, Simionescu, precum și drele Cronvald și Miriam au contribuit mult la reușita deplină a întregii reprezentații.

Montarea artistică e meritul dlui director Z. Bârsan, iar corul minunat se datorește maestrului Klee.

Ce este cu Repausul Duminecal în Cluj

Acțiunea Comercianților Români și contra-acțiunea negustorilor evrei.

Este în deobște cunoscută acțiunea Reuniunii Comercianților și Meseriașilor Români din Cluj, pentru respectarea Duminecilor și sărbătorilor legale de către toți cari au prăvălii și ateliere și știu că autoritățile locale au aprobat această acțiune demnă atât din punct de vedere național cât și din punct de vedere creștinesc și social, — mai știm că la Prefectura Poliției din Cluj în înțelegere cu asociațiile profesionale s'a redactat o ordonanță în acest scop, și care a fost înaintată pentru aprobare Ministerului de Comerț și Industrie acum câteva luni încă, aprobarea nu a sosit s'au s'a oprit în vre-un saltar de birou, nu știm, tot ceea ce știm azi este faptul că din inițiativa comercianților evrei a circulat o listă de subscriere în care cer ca Duminecile să poată vinde ca și până acum, căci le vine prea greu să fie închis două zile, — sâmbătă fiind sărbătoarea lor toți o respectă și fin închis.

Astfel stînd chestiunea ne facem datoria atrăgînd atenția din nou celor în drept asupra rușinii ce dăinuște încă și azi în piețele Clujului, că Sâmbăta tot târgul este închis, — iar Dumineca și sărbătorile legale tot târgul și mai ales Piața Mihai Viteazul este deschisă, — astfel că și țărînimea noastră s'a obișnuit ca să vie Dumineca să târguiască în loc să se ducă la biserică. Ajunși odată la oraș Dumineca, nu numai că nu se duce la biserică sau să se odihnească, dar se abat pe la cărciumele din periferiile orașului unde își cheltuiesc toată ziua, banii și sănătatea. Așa că se impune ca în timpul cel mai scurt posibil ordonanța pentru repausul Duminecal să intre în vigoare.

Cum se pot colora florile artificial?

de: Pavel Roman farmacist.

S'ar părea ceva imposibil, ca unei flori înzestrată dela natură cu o culoare săi dăm o altă culoare după plac. Cu toate acestea horticultorii reușesc la unele produse chimice pentru obținerea florilor după nuanțele dorite așa d. e. au ajuns celebre cele două flori negre, dar absolut negre:

Trandafirul negru, obținut de un horticultor parizian, și Laleaua neagră a unui grădinar din Olanda patria Lalelelor.

Cerneala roșie, injectată zilnic în doze mici în tulpina unei zambile albe, o fac să devină roșie. Aceasta culoare o putem da și unei zambile tăiate, dacă o ținem câțva timp cu coada muiată în cerneală sau anilină roșie.

Garoafele albe, expuse zilnic la fum de pucioasă, devin galbene-aurii; cele roșii afumate cu pucioasă, se fac peștrițe.

Străinătate un exemplar 4 Lei.

Excursiunea C. F. R. la Constantinopol

(Continuare)

A doua zi era dedicată celei mai frumoase excursiuni, anume vizitării insulei Prinkipo, care la bizantini a servit ca loc de exil pentru prinți, iar astăzi este loc de vilegiatură al locuitorilor bogați din Constantinopol. Imbarcați de dimineață din Kadikei, după un drum plăcut de două ore cu vaporul, ajungem la vestita insulă, care adăpostește mormântul lui Theodosiu cel mare și al lui Constantin cel mare. Vile elegante și grădini frumoase îți răpesc privirea dela început. O specialitate a insulei sunt măgarii înșăoași cari așteaptă nu departe de debarcader, pentru a transporta vizitatorii pe drumul ce duce împrejurul insulei până la celalalt capăt într-o pădure frumoasă, la marginea căreia sunt cafenele și instalații de băi. Aici ne-am amuzat foarte bine toată ziua, făcând băi în marea Marmara. Am mai vizitat aici și o biserică grecească. Spre seară ne-am reîntors cu cele mai plăcute impresii câștigate.

În ziua următoare am vizitat bazarul din Stambul, un extins local, care cuprinde circa 3000 de prăvălii. Străzi paralele strătae localul în lung și lat și fiecare branșe cuprinde câte 1—2 străzi. Dacă ai vrea să cercezezi fiecare prăvălie, ți-ar trebui câteva zile să petreci numai aici în bazar. E un mic oraș scutit de ploae prin acoperișul colosal ce-l adăpostește. Sunt înăuntru și restaurante și cafenele. Aici e locul să amintim, că singurul lucru ce nu te îndestulește în Constantinopol, sunt mâncările speciale turcești pregătite cu seu, neplăcute la gust și înfățișare și pe deasupra foarte scumpe. Apa deasemenea e o raritate scumpă, dar caldă și ne-gustoasă. Trecând însă cu vederea aceste mici defecte, nu vei găsi altceva nimic de ce să te plângi. Am admirat pe rând mulțimea de prăvălii cu antichități, covoare, lucruri de mână, mărgelile, juvaere, etc. Câte o mică amintire ne-am cumpărat fiecare din acel bazar bogat.

Între altele am vizitat în Stambul și un muzeu de antichități care e o adevărată fală și un decor neprețuit al orașului.

Într'una din seri am fost invitați la un banchet, aranjat în onoarea noastră de amabili turci la cel mai frumos casinou, așa numitul „Belle vue” din Fenereki Bekce (Asia mică). Rareori are cineva ocazia să-și petreacă mai bine, decât s'a petrecut acolo. Într'o societate numeroasă de turci voioși și prietinoși, a decurs cina cu mâncări alese în cea mai mare veselie, lângă acordurile plăcute ale unui quintet, mai pe urmă — înveseliți puțin lângă vinul superb — s'au început dansurile, mai întâi naționale turcești și arăbești, apoi am continuat cu cele moderne, și pe urmă s'a înmulțit societatea și cu oaspeți streini din grădina localului, cari au fost atrași de petrecerea noastră. Într'un târziu, crezând că ar fi consult să ne retragem, ne-am imbarcat pe un vapor, și în noaptea liniștită înaintam cu grabă spre Haidar Pașa.

Una, dintre cele mai importante excursiuni, a fost călătoria cu trenul la Kerenei pentru vizitarea fabricilor de covoare, mătăsuri și țesături. Am primit un tren special, gratis, iar noi am dedicat o zi întreagă pentru această nouă excursiune. Ajunși la destinație, am avut din nou ocazia de a vizita un palat al Sultanilor, (locuința de vară) ridicat pe malul mării, unde

ni-s'a servit „turcească” gratis, și ne-am răcorit în apa marmarei. După amiază am vizitat și admirat fabricile, dar în special pe cea de covoare, care este una din cele mai mari, și unde sute de turcoace lucrează cu o istețime de neînchipuit la pregătirea covoarelor artistice. Incântați de noile cunoștințe câștigate, ne-am reîntors pe drumul pitoresc, ce duce aproape tot pe malul mării, admirând frumsețea naturii asiatice.

O altă după amiază am petrecut-o cu vizitarea târgului de mostre polonez și turc, aranjat pe malul Bosforului. Ne-a interesat în special cel turc, unde am admirat produsele speciale turcești. Am mai cercetat partea nord-estică a Constantinopolului, orașul cu clădiri moderne și prăvălii luxoase, numit Pera. Am fi mai vizitat noi multe, și chiar din cele văzute trebuie să ometem multe, căci nu se pot descrie toate întocmai, iar prin o scurtă dare de seamă numai, am face să piardă mult din farmecul adevărat.

Să ne mulțumim a spune că a fost o adevărată călătorie de plăcere și care ne-a procurat o mulțime de clipe frumoase, pe cari nu le vom uita nici odată, ci ne vom reaminti totdeauna cu drag atât despre cele văzute, cât și despre amabili domni turci, cari timp de o săptămână, și-au dat oboseala de a ne călăuzi în modul cel mai conștiincios, precum și despre conducătorii noștri de aici: dnii Angelotti și Reich cărora le datorăm recunoștință, de a fi avut frumoasa idee și le dorim ca să lucreze tot cu atâta plăcere și în excursiunile ce proiectează pentru viitor. A.

Informațiuni

— Deschiderea parlamentului. Marți 15 Octomvrie s'a deschis Camera și Senatul, pe lângă ceremonia obișnuită Mesagiul Regal (cuvântarea de deschidere) a fost citit de M. Sa Regele, care era înconjurat de întreaga familie regală. Mesagiul cuprinde noile legi cari vor fi aduse în desbatere: reforma administrativă, legea pensiilor, codul muncii și asigurărilor sociale, legea presei, a camerelor de comerț, unificarea bisericească și a învățământului. Se amintește și de o nouă lege electorală. — Dintre partidele din opoziție, n'a luat nimenea parte la deschidere. Numai prof. Iorga și doi deputați averescani erau de față. — În zilele viitoare se vor începe desbaterele, cari cine știe ce surprize ne mai pot aduce, considerând că partidele din opoziție fac pregătiri spre a lua lupta parlamentară pentru răsturnarea guvernului.

— Preavenerat Ord. de Gherla a numit de protopop onorar pe p. Augustin Măndruțiu din Mireșul mare, iar pe administratorii locali: Mihail Iuga din Vișeu de mijloc, Ioan Oltean din Poienița, Ioan Chișiu din Varani, Teodor Lengyel din Lucăcești și Ioan Pop din Coșeu, i-a ridicat la rangul de parohi.

— La Reuniunea Comerciantilor și Meseriașilor Români din Cluj, comitetul în ultima ședință a hotărât să înceapă o progandă pentru înștiințarea unei bănci a Comercianților și Meseriașilor și care bancă să de împrumuturi și să ajute numai pe români.

— Zăpada. În mai multe regiuni ale munților Carpați a nins. Caraimanul e complect acoperit de zăpadă. Pe valea Prahovei, e frig ca iarna.

— Donațiune. Dl. Inginer Petre Lucaciu a donat suma de Lei 10.000 Reuniunii Comercianților și Meseriașilor Români din Cluj, pentru ajutoarea ucenicilor români săraci și orfani.

— Culmea ironiei. Făcându-se o anchetă contra unui funcționar bețiv în comisia de anchetă a fost combinat și „giranta direcțiune”, care de loc nu cunoaște puterea alcoolului. La această fericită alegere credem că s'a luat în considerare proverbul ingenios că „cui cu cui se scoate afară”.

— Cum lucră americanii pământul. În America în unele locuri pământul ru se mai ară ci se scormonește mai afund cu ajutorul explozibilelor. Plantele semănate în astfel de pământ ca de pildă porumbul (cucuruzul) slobod rădăcinele la o adâncime de 4 ori mai mare și dau o roadă iarăși de 2, 3 ori mai mare.

— Expoziție de mărci postale. În săptămâna trecută s'a ținut în București cea dintâi expoziție de mărci din toate țările și din toate timpurile, până la cele cari se folosesc în ziua de azi. Ceice adună mărci, pot câștiga frumos!

— Schimbarea vremii. De vreo câteva zile, asupra întregii țări s'a lăsat un frig aspru, de te-ai crede în pragul gerurilor Bobotezei. În unele sate din partea dealurilor ori pe malul mării, frigul e deabinelea aspru. Astronomii noștri își dau cu părerea că această repede răcoreală a vremii se datorește zăpezilor care au căzut în munți și continuă să cadă. Să poate prea bine însă, ca în cursul acestei toamne să mai avem vreme bună.

Un „Compendiu de Drept Civil”

De curând a apărut, în editura librăriei A. Anca, un „Compendiu de Drept Civil” datorit dlui dr. Anca I. Leontin judecător la Tribunalul din Cluj care are darul de a umple un gol simțit în literatura noastră juridică. Căci această lucrare ne prezintă dreptul civil al țării noastre într'un studiu comparat. În această carte se pun față în față diferitele sisteme de drept civil aflătoare în vigoare astăzi pe cuprinsul întregului pământ românesc. Astne schițează codul civil din vechi regat, Basarabia, Bucovina și Ardeal coordonând și sistetizând aceste diverse legiuri. Deci opera dlui dr. Anca I. Leontin poate fi considerată ca pas mai departe către unificarea dreptului civil la noi în țară.

Pornind dela solide studii de manistică dl dr. Anca I. Leontin reușit să pună la îndemâna juristilor un compendiu care sintetizează treaga materie a dreptului civil în goare în România-Mare.

Căutăm colaboratori

pentru gazeta „Clujul Românesc” căci credem, că ziarul nostru va putea îndeplini mai bine rostul său prin aceea că dă tutu acelor, cari să preocupe de teresele generale, posibilitatea să-și pună cuvântul prin predeasemeni căutăm corespondenți, cari vor primi gazeta gratuit.

Cea mai mare firmă românească din Ardeal
Alexandru Anca, Cluj
 Fabrică de clopote. Mare-depozit de Ornate, icoane și cărți bisericești.
 Fondat 1908. Mare Librărie și Tipografie. Fondat 1908.

Preț curent
 pentru Ornamente bisericești:
 Odăjdii (Vesminte preoțești) constă-tătoare din:

1 Felon, 1 Epitrafir, 2 Aere, 2 Mănețuțe,
 1 Brâu, 1 Acoperitor de sf. poitr, în diferite
 motive și colori din damast de mătase în ca-
 lități deosebite cu prețul de 8000—22000 Lei.

Prapori:
 în diferite culori 90 cm. lat 120 cm. lung cu
 două chipuri sfinte pe două părți văpsite pe
 pânză (chipul după dorință) are 3—4 tăie-
 turi cu posomant aurii sau argințiu prețul
 unui prapor dela 2000—6000 Lei fără rudă.

Mustre de stofe pentru odăjdii sau prapori
 se trimit numai contra 100 Lei anticipativ.
 La restituirea mustrelor să predau banii.

Colare, Berete, Brăuri, Plastroane.

Potcap de mătăsă	120.—
Beretă (camilafcă, potcap) Rom. cat. din klot negru	250.—
Beretă de cașmir negru gr. cat.	250.—
Colar de pânză „Leo”	50.—
Colar de cauciuc	45.—
Brâu (cingulum) violet moiree sau mătase	1600.—
Brâu (cingulum) negru moiree sau mătase	1550.—
Brâu (cingulum) negru de lână	450.—
Plastron (chemisette) Nr. 3. 21 cm. klot neted	150.—
Plastron (chemisette) Nr. 2. 15 cm. klot neted	120.—

La comandă să se dea numărul și lăr-
 gimea colarului plastronului și a beretei.
 Din colare numai 6 bucăți se trimit.

Requisite bisericești:

1 Cădelniță de bronz argintată	—
Una ținătoare de tămâie cu linguriță din bronz argintat	—
1 Candelă din bronz argintată	—
1 Chivot din bronz argintat cu trei turnuri	—
1 Cruce de masă din bronz argintată cu Hristos în email 28 cm.	—
1 Cruce de masă (28 cm.) din bronz argintată cu Hristos în relief aurit	—
1 Cruce de mână din bronz argintată cu Hristos email	—
Cruci de lemn cu Hristos în relief 120	—
3 Cutii de aluminiu pentru oștie —	—
1 Căldărușe cu aspergiil (stropitor) bronz argintat	—
1 Căniță cu tavă pentru spăierea mâ- nilor (bronz argintat)	—
Cutie cu trei vase, cuțit și foarfecel la botez. (bronz argintat)	—
2 Vase de sticlă cu tavă de zink (la proscomidie)	—
1 Potir cu tăer (patenă) (bronz aurit) neted	—
Disc și steluță (bronz aurit)	—
1 Cutie cu trei vase pentru oleu și mir la botez (bronz aurit) I. C. O.	—
1 Cutie de bronz aurit cu capac pen- tru sf. cuminicătură la bolnavi	—
Ciborium (bronz aurit)	—
Monstranță (bronz aurit) rom. kath.	—
Clopoțele pentru altar	—
Copcii (cărlige) pt. odăjdii (aurite și argintate perechea)	—
Sfeșnice pt. perete (cu un braț) ” ” (cu două brațe)	—
Icoane sfinte	—

Banii se trimit înainte, comandele
 efectuesc în 3—4 săptămâni.
 Toate prețurile sunt rezervate și
 strălănitare dublu.